

Епоха неолиберализма - у облику у којем је овај концепт политички, друштвено и културно пројектован и практикован у Сједињеним Америчким Државама и Европској унији више од три деценије – у значајној мери је на заласку. То је први пут постало врло јасно са ширењем светске економске кризе, да би се затим испољило кроз низ различитих форми реал-политичког слабљења моћи и утицаја главних протагониста овог становишта. У току протекле 2013, међутим, трећи показатељ да се ствари крећу у сасвим новом правцу добио је и на снази и на убрзању: реч је о повратку историје на велика врата. Јер, наиме, мотив и нит водилца неолиберализма била је прича о крају историје, као крају који је требало да означи тријумф „либералне демократије“ и да на што већи део света прошири илузију о вечној садашњости и завршености света. Није било потребно да творац ове идеје Френсис Фукујама, говорећи о успону Кине, сам призна да је погрешно, да бисмо разумели да су се заправо сва најважнија питања о држави и друштву поново отворила и да је бујица сећања, преиспитивања и позиционирања ступила на сцену.

Тако се сада нове дилеме крећу у широком распону од расправа о томе шта је најбољи економски модел до све чешћих питања какав облик политичког уређења је пожељан и да ли се може успоставити демократија у којој се делатност грађана неће сводити само на право гласа на изборима. У том светлу, у економским питањима једни се присећају Маркса док се други питају о одрживости државног капитализма. На политичкој равни, критички се разговара о повезаности између озбиљног нарушавања међународног права у целини и идеологије људских права. Тако су три најупечатљивија одређења, са којима се завршила ова година, следећа: повратак различитим традицијама појединачних народа, питање да ли свет поново улази у еру Хладног – или можда не тако хладног – рата, и утисци да ситуација врло личи на 1914.

Свакако, процес повратка историје, иако изузетно битан као излазак из неодрживог и по себи врло лошег стања хегемоније једне силе, никако није једнозначно и искључиво позитиван. Јер, поред осталог, овај процес тиче се и обнове фашизма или, прецизније, рађања неонацизма, и то у многим земљама чланицама Европске уније, попут Хрватске, Летоније, Естоније и Литваније. Истовремено, и сасвим логично, када историја изнова постаје важна и историјски ревизионизам узима маха - тада и необориве и јасне

Повратак историје

Пише: Богдана Кољевић
субота, 04 јануар 2014 12:16

чињенице постају ствар борбе за интерпретацију. То је разлог због чега се све више поричу и најблиставије вредносне тековине европске цивилизације, и преправља историја Првог и Другог светског рата. Минимална разлика садржана је у томе што су покушаји да се, чак и на потпуно радикалан начин, прекроје пресудна збивања везана за избијање и почетак Великог рата махом долазе са Запада, док се историја Другог светског рата изнова пише понајвише у Источној Европи. У оба случаја, међутим, у оваквим неславним подухватима на делу је морални суноврат који је последица политичког релативизовања криваца и жртви. Циљ овог културног рата је средњорочни политички профит, тј. прикупљање што већег симболичког капитала у ситуацији у којој свет постаје место напетог односа различитих сила. Јер, време које наступа означава повратак суверености држава и народа, од којих ће се многи борити да искораче из ситуације неоколонијализма и зато ће бити врло важно како ће ко у овој ствари поступити.

То значи да ће турбулентни период који следи, поред тектонских померања у политичкој равнотежи сила Истока и Запада, поред економских ратова за ширење сфере утицаја, са собом донети једну нову, већ започету, битку. Управо стога јер ће се односити на основне историјске чињенице, истине и поуке - ово ће бити битка за темеље будућег света, за његово функционисање, уређење и правила. Јер, један свет се завршио а други још није настао. Када је реч о Европи као Старом континенту, сасвим је извесно да сложености и једногласја неће бити. Како ће се појединачне европске државе одредити зависиће од низа фактора, али понајвише од избора између логике силе и свести о слободи из које може произаћи права демократија.

Којим путем ће кренути Србија? Срж традиције српског народа кроз историју садржана је у најсветлијим вредностима борбе за слободу и правду, које чине окосницу нашег историјског памћења и идентитета. Иако су то и аутентичне европске вредности, оне сада стоје у супротности са бројним политичким и социјалним праксама Европске уније. А мера у којој се, у времену које наступа, код нас буде сачувало и оживело ово морално и политичко упориште одредиће да ли ћемо, и колико, заиста бити творци сопствене будућности.